

*All animals are equal,
But some animals are more equal than others.*

George Orwell

*(Усі тварини рівні між собою,
але деякі з них рівніші за інших.*

Джордж Орвелл)

«А час минав...»

У наших руках книжка, яку можна назвати «книжкою життя» Манани Менабде. Це її пройдений шлях, сповнений радості і гіркоти, однак цей життєвий досвід є радше надбанням.

Можна сказати, що життєвий досвід — закладений не тільки в притчах, але й у музиці, в поезії та живописі — став своєрідною долею для Манани Менабде. Творчі особистості перетворюють повсякденність на такі магічні ситуації, коли завіса буття зникає і з'являється світ, сповнений таємниць.

Зрозуміло, така доля можлива не для кожного, а лише для того, хто посвячений у Літературу; а посвята в Літературу — це вже Доля. У таких випадках, якщо комусь щастить, то насамперед читачеві. Для митця кожна секунда стає можливістю знову народитися. Водночас, знайомлячись із твором, читач проходить шлях, подоланий автором; а радості народження ні з чим не зрівнятися.

Цикл притч Манани Менабде «А час минав ...» створювався протягом низки років, на перетині двох куль-

тур — німецької та грузинської, конкретно — в Берліні та Тбілісі. Притчі складають єдиний цикл, що містить елементи як грузинського фольклору, так і європейського художнього мислення. У них із дивовижною лаконічністю і витончено легким гумором порушені ті питання, які в усі часи хвилювали людину. Тому не випадково героєм притч є «людина» взагалі, яку лякає Всесвіт — «сон снів». Її долю визначає власний вибір. Багатозначність фіналу вказує на те, що будь-який зроблений крок виправданий, якщо він служить добру і справедливості.

У сучасному світі, де все знецінене, гостро відчувається необхідність повернення до чистоти. Саме про це розповідає одна з притч: людині, яка потрапила у безвихідь, янгол радить повернутися до свого «першого я». Повернення до «першого я» — це і повернення до людських витоків, до початку, де людина споконвіку є доброю. Прагнення до самоствердження минуще; минуще все, добро і світло; а шлях звільнення від повсякденності — це мудра іронія.

Сучасній людині важко викроїти час для читання товстих романів. Сам ритм нашого життя вимагає від автора вміння висловлювати найскладніші світовідчуття в якомога стислішій формі. Для прикладу, щоб проілюструвати майстерність, якою досконало володіє Манана Менабде, наведемо одну коротку притчу: «Чоловік хотів заплакати, але нікого поруч не помітив — і передумав. Чоловік хотів розсердитися, але нікого поруч не помітив — і передумав. Чоловік хотів зрадіти, але не зміг — обставини не дозволяли».

Напевно, цю думку не можна було висловити краще. У цьому пасажі є і своєрідна іронія, але тут ця іронія, як

«Було чи не було ...» — цією фразою в середині притчі ще раз підкреслено «сон снів» нашого існування. Той же мотив звучить і в заголовку — «А час минав ...» Тут три крапки — своєрідна метамова, у похмурій порожнечі якої, разом із тлінністю буття, прочитується множинність висновків та істинність усіх шляхів.

У притчах Манани Менабде за фатальною минущистю суцього трагічне розуміння буття замінене легкістю або, якщо хочете, мудрою сократівською іронією, яка і надає їм неповторної своєрідності.

Ми сподіваємося, що ця книжка змусить когось задуматися про себе і допоможе стати кращим, але, якщо цього і не станеться, вона хоча б принесе задоволення: допоможе посміхнутися і бодай ненадовго відірватися від надокучливої одноманітності. І тоді буде зроблено перший крок. Адже, коли добре поміркувати, посмішка — це вже добро.

*Гага Ломідзе,
28.09.2002,
Тбілісі*